

Jesteście na Ziemi, na to rady nie ma! – Antoni Libera, Janusz Pyda OP

Czy żyjemy już w epoce postchrześcijańskiej, jak zdawał się to widzieć wątpiący Samuel Beckett, jeden z największych, a zarazem najbardziej radykalnych pisarzy XX wieku, laureat literackiej Nagrody Nobla z 1969? Czy rzeczywiście Człowiek to bezdomny w kosmosie – istota porzucona, zapomniana, wyklęta, nad którą nikt nie czuwa? Czy Ziemia to raczej piekło, czy nie droga czyścicowa prowadząca do Nieba? Czy los rodzaju ludzkiego to jedynie męczarnia, miotanie się w ciemności – krzyż pospolity, tortura, czy nie Krzyż Odkupienia?

O tych fundamentalnych kwestiach dyskutują ze sobą Antoni Libera, pisarz, tłumacz i znawca Becketta, oraz Janusz Pyda OP, dominikanin, wykładowca i duszpasterz akademicki. Pasjonujący dialog o sensie życia i świata poprzez interpretację najwybitniejszych dramatów autora słynnego Godota, które nakładem PIW ukazały się niedawno w dwutomowej edycji Utworów wybranych (2017).

Antoni Libera, Janusz Pyda OP

„Jesteście na Ziemi, na to rady nie ma! Dialogi o teatrze Samuela Becketta”

rok wydania: 2018

wydawnictwo: Państwowy Instytut Wydawniczy

Zawarte w niniejszym tomie dialogi powstały w następstwie seminarium poświęconego dramaturgii Samuela Becketta, jakie w roku akademickim 2012–2013 zorganizowała Szkoła Czytania, działająca w ramach Fundacji „Dominikańskie Studium Filozofii i Teologii” i pod auspicjami Polskiej Prowincji Dominikanów.

Toczone wówczas dyskusje i rozmowy były na tyle żywe i inspirujące do dalszych analiz i poszukiwań, że uznaliśmy, iż warto utrwalić je na piśmie, rozwinąć i uporządkować – tyleż pod względem formalnym, co merytorycznym. W ten sposób zredagowanych zostało dwanaście debat wokół dwunastu dramatów Becketta, uznawanych za najważniejsze, najciekawsze lub najbardziej reprezentatywne dla tego autora.

Staraliśmy się, aby dialogi łączyły w sobie pierwiastek edukacyjny, tzn. by zawierały w sobie odpowiedni ładunek wiedzy o twórczości i biografii pisarza, z elementem krytycznym, tzn. by przedstawiały zarówno rozmaite interpretacje, jak i możliwe stanowiska polemiczne względem proponowanej opcji czy wizji światopoglądowej.

Szczególnie interesujący wydaje się właśnie ów drugi aspekt – ze względu na liczne odniesienia i aluzje do teologii chrześcijańskiej zawarte w omawianych utworach. Odniesienia te są wprawdzie przekorne lub ironiczne, niemniej świadczą o istotnym związku myśli i wizji Becketta z chrześcijańskim universum i o wadze, jaką przywiązywał on do eschatologicznego wymiaru człowieka.

Dzieło Becketta – ze względu na swój radykalizm myślowy, a przy tym niezwykłą wyrazistość estetyczną – jak mało które zdaje się dotykać newralgicznego problemu współczesnych czasów, jakim jest dokonująca się na naszych oczach mutacja metafizyczna. Świat, wskutek rozmaitych czynników – naukowych, historycznych, cywilizacyjnych – uległ „odczarowaniu”; sakralna interpretacja dziejów straciła dawną moc oddziaływania. Jednocześnie w miejscu „zrujnowanej świątyni” nie powstał żaden nowy przybytek sensu, który jednałby człowieka z nieludzkim kosmosem. Ludzkość, a w każdym razie ta jej część, która należy do europejskiego Zachodu albo się z niego wywodzi, znajduje się na bezdrożu. Pomiedzy dawno wytyczonymi szlakami tradycji judeochrześcijańskiej, na które coraz trudniej powrócić, a terenem nieznanym – ziejącym chłodem i pustką. Ten stan zawieszenia i dezorientacji jest źródłem głębokiego niepokoju, a nawet przygnębienia, choć nie zawsze uświadomionego.

Wydaje się nam, że analiza głównych dzieł dramatycznych Samuela Becketta, dociekanie ich sensu i dyskusja nad myślą autora są doskonałym wprowadzeniem w szerszej zakrojonej debatę nie tylko nad stanem kultury i cywilizacji europejskiej, lecz w ogóle nad duchową kondycją współczesnego człowieka. Liczymy, że nasze dialogi pobudzą czytelników do refleksji nad tymi sprawami i wciągną do owej debaty.

Antoni Libera

Janusz Pyda OP

Przeczytaj spis rzeczy